

Motion till riksdagen 2010/11:A392

av **Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)**

Ungas situation på arbetsmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till sjysta arbetsvillkor på arbetsmarknaden oavsett ålder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa aktivitetsförbudet och om behovet av kraftfulla åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

Arbetslösheten bland unga är ett misslyckande

Arbetslösheten i Sverige är en av Europas högsta med nära 160 000 människor som står utan arbete. De möter en regering som stänger dörrarna och erbjuder passivitet istället för aktivitet och sämre anställningsvillkor för dem som får ett jobb. Under förra mandatperioden försvann tusentals utbildningsplatser och komvuxplatser just när de behövdes som bäst, samtidigt som möjligheter till arbetspraktik försvåras genom det aktivitetsförbud som gäller. Att unga ska gå sysslösa i 90 dagar är ett enormt slöseri och en oansvarig politik som får stora konsekvenser. Det finns många exempel på unga som mött stängda dörrar på jakten efter jobb. Ett exempel är Maria 20 år från Södertälje som blev nekad praktikplats på grund av att hon bara varit arbetslös en månad.

Under de närmaste åren lämnar de största ungdomskullarna sedan fyrtiotalistgenerationen skolan. Det är en ny generation med drömmar om jobb, utbildning och möjligheten att flytta hemifrån. Men för många kommer förväntningarna och drömmarna att förbli just drömmar. Istället riskerar de att möta ett samhälle som utmärks av en otrygg arbetsmarknad med dåliga anställningsförhållanden om utvecklingen fortsätter i samma takt. Sverige har

Fel! Okänt namn på

gått från att vara ett föregångsland i Europa med låg ungdomsarbetslöshet till att ha en av de högsta nivåerna för ungdomar.

Försämringar av villkor och löner – löser inte arbetslösheten

I samhällsdebatten och inom regeringen höjs röster om att ungdomsarbetslösheten skulle minska om bara ungdomars löner sänktes och deras rättigheter på arbetsmarknaden försvagades. I regeringen är Centerpartiet drivande för att unga under 26 år ska stå utan anställningstrygghet och arbeta under särskilda ungdomslöner. Under förra mandatperioden inleddes försämringarna med bland annat att förlänga visstidsanställningarna till 18 månader. Det har lett till att andelen unga med tidsbegränsade anställningar ökat dramatiskt. Regeringen har aviserat att den ska fortsätta att radera tryggheten på arbetsmarknaden. Frågan är bara i vilken takt och riktning det kommer att ske.

Ungdomar är den grupp som redan har betydligt lägre löner och mer flexibla och otrygga arbetsvillkor än alla andra grupper. För många avslutas en anställning med att sms, mejl eller telefonsamtal från arbetsgivaren plötsligt upphör och den enskilda står utan arbetsinkomst. Det är inte värdigt en modern arbetsmarknad. Att ha sjysta villkor är lika viktigt oavsett ålder.

Att ytterligare försämringsvillkoren för unga på en redan otrygg arbetsmarknad leder endast till ökade klyftor och att vägen till vuxenlivet förlängs ytterligare.

Utän sjysta anställningsvillkor försvåras ungas möjligheter till egen utveckling och förutsättningar till eget boende, oavsett om det gäller att ta lån för att köpa en bostadsrätt eller att få ett kontrakt på en hyreslägenhet. En annan aspekt som ofta glöms bort i debatten är att många unga under 26 år har både barn och familj att försörja, vilket innebär att särskilda ungdomslöner skapar ännu större problem.

Utöver de otrygga anställningsformerna är unga, och framförallt unga kvinnor, de som arbetar minst antal timmar. Bland kvinnor 20–24 år arbetar cirka 47 procent mindre än 35 timmar/vecka och bland männen i åldersgruppen är samma siffra cirka 30 procent. Arbetsvillkoren som erbjuds gör att den som förlorar jobbet och blir arbetslös, sjukskriven eller föräldraledig inte omfattas av försäkringssystemen. Några ytterligare försämringar kan knappast vara någon lösning. Det blir inte fler jobb bara för att man försämrar villkoren för dem som redan har det sämst.

Fler arbeten, möjlighet till yrkeserfarenhet och rätt kompetens är nyckeln

Vi socialdemokrater vill avskaffa aktivitetsförbudet och investera i praktik och utbildning.

Bristande utbildning är en av de vanligaste orsakerna till att unga inte får jobb. Avsaknaden av grundläggande gymnasieutbildning eller i vissa fall till och med grundskoleexamen ökar riskerna för ett permanent utanförskap från arbetsmarknaden. Därför behövs ett ungdomslyft för Sveriges unga. Rätten till en andra chans måste vara en rättighet. I rådande konjunktur krävs det ökade volymer av platser på komvux, yrkesvux och yrkeshögskolan.

Trots att ungdomskullarna växer kraftigt under de närmaste åren har regeringen minskat antalet platser på både komvux och högskola under mandatperioden. Risken är stor att vi nu står inför ett trendbrott där andelen ungdomar som har möjlighet att gå vidare till högre studier minskar. Det är inte bra vare sig för den enskilde eller för Sverige. Vi vill istället bygga ut antalet högskoleplatser.

Klass- samt etnicitetsperspektiv på ungdomsarbetslöshet är en central fråga. Unga med högutbildade föräldrar och med svenska som modersmål klarar i betydligt högre grad skolan med godkända betyg och har också en lägre arbetslöshet än dem med annan etnisk bakgrund. Här krävs en politik som minskar klassklyftan i utbildning. Möjlighet till kontaktnät och referenser i arbetslivet får allt större betydelse för etableringen på arbetsmarknaden. Därför är fler praktikplatser, också inom utbildningen på alla nivåer, en central åtgärd för att utjämna skillnaderna mellan dem som har sociala nätverk/referenser och dem som saknar sådana.

Ungdomsarbetslösheten ska inte lösas med sämre villkor på arbetsmarknaden utan satsningar utbildning, kunskap och kompetens. Vi anser att arbetsmarknadspolitiken behöver en helt ny färdriktning som innebär att stängda dörrar öppnas. Vi vill ta bort aktivitetsförbudet och öka satsningarna på utbildning.

Stockholm den 26 oktober 2010

Caroline Helmersson Olsson (S)

Börje Vestlund (S)

Agneta Gille (S)

Kerstin Haglö (S)

Christer Adelsbo (S)

Jennie Nilsson (S)

Ann-Christin Ahlberg (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Eva-Lena Jansson (S)

Katarina Köhler (S)

Christina Zedell (S)

Carina Adolfsson Elgestam (S)

Suzanne Svensson (S)

Maria Stenberg (S)

Christina Oskarsson (S)

Ann-Kristine Johansson (S)

Lennart Axelsson (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Annelie Karlsson (S)